

Vergaderjaar 2013–2014

33 157

Wijziging van onder meer de Wet op het primair onderwijs, de Wet op de expertisecentra en de Wet College voor examens in verband met de invoering van een centrale eindtoets, de invoering van een leerling- en onderwijsvolgsysteem en invoering van bekostigingsvoorschriften voor minimumleerresultaten voor speciale scholen voor basisonderwijs en scholen voor speciaal onderwijs en speciaal en voortgezet speciaal onderwijs (centrale eindtoets en leerling- en onderwijsvolgsysteem primair onderwijs)

Nr. D

NADER VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP¹

Vastgesteld 17 september 2013

1. Inleiding

De leden van de **VVD**-fractie danken de regering voor de beantwoording in de memorie van antwoord en hebben nog enkele aanvullende vragen met betrekking tot de uitvoerbaarheid van het wetsvoorstel.

De leden van de **PvdA**-fractie danken de regering voor de antwoorden op hun vragen. Naar aanleiding van deze antwoorden hebben deze leden nog een aantal nadere vragen. De motivatie voor het wetsvoorstel berust op twee pijlers: het verhogen van de effectieve onderwijstijd in groep 8 na de afname van de centrale eindtoets en het vergroten van het belang van het advies van de basisschool. De centrale eindtoets mag niet doorslaggevend zijn, maar moet de functie krijgen van een «second opinion». De leden van de PvdA-fractie onderschrijven deze doelstelling, maar vragen zich af of de voorgenomen uitwerking adequaat is om deze doelstelling te realiseren. Zij hebben vooral vragen over het tijdstip waarop de centrale eindtoets wordt afgenomen.

De leden van de **CDA**-fractie danken de regering voor haar uitvoerige en overwegend verhelderende antwoord. Desalniettemin hebben zij nog enige vragen.

¹ Samenstelling:

Holdijk (SGP), Dupuis (VVD), Linthorst (PvdA), Kox (SP), Sylvester (PvdA), Essers (CDA), Engels (D66), Thissen (GL), Nagel (50PLUS), Van Bijsterveld (CDA), Duthler (VVD), Koffeman (PvdD), Kuiper (CU) Schaap (VVD), De Vries-Leggedoor (CDA) (*voorzitter*), Lokin-Sassen (CDA), Backer (D66), Ganzevoort (GL) (*vicevoorzitter*), De Lange (OSF), Kooole (PvdA), Sent (PvdA), Vlietstra (PvdA), Van Strien (PVV), Sörensen (PVV), Frijters-Klijnen (PVV), Brijn (VVD), Gerkens (SP)

De leden van de fractie van de **SP** danken de regering voor haar antwoord. Er rest deze leden nog een vraag.

Het lid van de **SGP**-fractie heeft met belangstelling kennisgenomen van de beantwoording door de regering. Hij heeft behoefte aan het stellen van nadere vragen, mede gezien het feit dat ten aanzien van het leerlingvolg-systeem discrepantie lijkt te bestaan tussen het wetsvoorstel en de toelichting van de regering.

2. Noodzaak wetgeving

Het lid van de **SGP**-fractie heeft nadere vragen over het systeem dat de regering voorstaat om tot resultaatvergelijking tussen leerlingen en scholen te komen. Hij constateert dat in de toelichting bij het wetsvoorstel referentieniveaus (Kamerstukken 32 290) gekozen is voor een model waarin alle toetsen geïjkt worden aan referentieniveaus, waardoor juist de invoering van uniforme toetsen onnodig was. In het voorliggende wetsvoorstel daarentegen betoogt de regering dat een stelsel van onafhankelijke verplichte eindtoetsen nodig is. Waarom verlaat de regering het uitgangspunt dat bij de invoering van de referentieniveaus gekozen is, waarbij behoud van diversiteit in toetsen mogelijk was? Waarom wordt ervoor gekozen twee stelsels naast elkaar te construeren, terwijl blijkens de oorspronkelijke bedoeling van de regering met één stelsel kan worden volstaan?

De regering stelt dat door de eindtoets gemeten kan worden of scholen het beste uit hun leerlingen hebben gehaald. Hoe is deze stelling te verdedigen in het licht van het feit dat momenteel niet duidelijk is of en hoe de leerwinst van een leerling in het basisonderwijs kan worden vastgesteld? Moet de onzekerheid die door het ontbreken van de leerwinst bestaat niet tot terughoudendheid leiden bij de beoordeling van scholen, zo vraagt het lid van de **SGP**-fractie.

Het lid van de **SGP**-fractie constateert dat de regering een verplichte eindtoets juist passend vindt in een stelsel met een hoge mate van bestuurlijke en onderwijsinhoudelijke autonomie. Dit lid merkt op dat goed presterende onderwijsstelsels als Finland en Vlaanderen – die door de regering worden genoemd – op belangrijke stelselkenmerken in hoge mate overeenkomen met het Nederlandse stelsel. Waarom is in afwijking van deze landen een verplichte eindtoets in Nederland dan wel een goed idee, zo vraagt hij. Welke onderscheidende factoren liggen aan deze keuze ten grondslag?

3. Centrale eindtoets

3.1 Functies van de centrale eindtoets: kwaliteitsbeoordeling scholen

De regering geeft aan dat het, gezien de complexiteit en vele factoren die komen kijken bij het in kaart brengen van leerwinst en toegevoegde waarde, te kwetsbaar is om de invoering van de centrale eindtoets te versnellen (memorie van antwoord, p. 6). In de pilot wordt hier zorgvuldig en voortvarend aan gewerkt. Deze voortvarendheid leidt tot de afronding van de pilot eind dit jaar. Kort daarna, begin 2013, zal de regering de Tweede Kamer informeren over de resultaten en aanbevelingen uit de pilot en de (beleids)reactie daarop. Is de regering bereid deze informatie ook met de Eerste Kamer te delen? De leden van de **VVD**-fractie krijgen graag deze toezegging.

Nu de resultaten van de Cito-eindtoets per school bekend gemaakt worden, wordt duidelijk dat er op basis van de resultaten gekeken wordt naar wat de beste scholen zijn. Daarmee wordt de toets onlosmakelijk verbonden aan de onderwijskwaliteit. De leden van de **SP**-fractie vinden dit een onwenselijke ontwikkeling omdat onderwijs zoveel meer inhoudt dan een toets alleen. Hoe wil de regering voorkomen dat in de toekomst scholen worden beoordeeld op hun eindtoets?

3.2 Inhoud van de centrale eindtoets

De regering is het met de Onderwijsraad eens, zo schrijft zij, dat Engels een belangrijk vak is in het primair onderwijs. Daarom is het in het primair onderwijs ook een verplicht onderdeel van het onderwijsaanbod. In het Plan van Aanpak voor Engels, dat nog voor de zomer aan de Tweede Kamer zou worden gestuurd, zou verder worden ingegaan op de vraag of Engels moet worden opgenomen in de eindtoets, zo schreef de regering in de memorie van antwoord (p. 11). Wordt hiermee bedoeld het Plan van Aanpak dat vervat is in de brief over Engels in het primair onderwijs die de staatssecretaris op 10 juli jongstleden naar de Tweede Kamer gestuurd heeft (ref. 523470)? Zo ja, welk deel van die brief ziet op de eindtoets?

In genoemde brief van de staatssecretaris aan de Tweede Kamer van 10 juli jl. over Engels in het primair onderwijs geeft de staatssecretaris aan later in 2013 het tweede deel van zijn plan van aanpak te presenteren. De komende maanden neemt hij de tijd voor een breder gesprek met het onderwijsveld over onder meer de kwaliteit van het aanbod Engels en de aansluiting met het voortgezet onderwijs. De leden van de **VVD**-fractie vinden, met de PO-Raad, een nadere verkenning met het onderwijsveld, voorafgaand aan het presenteren van de maatregelen, een goede zaak. Zal de mogelijkheid van het invoeren van referentieniveaus voor het Engels deel uitmaken van de verkenning?

In verband met het voornemen om een eindtoets voor Engels in te voeren, zouden de leden van de VVD-fractie aandacht willen vragen voor de kwaliteit van het onderwijs in de Engelse taal. Met name is de scholing van leraren een belangrijk aandachtspunt. Uit eerder onderzoek (Cito, Balans van het Engels aan het einde van de basisschool 3. PPO rapport nr. 37, 2008) bleek dat een derde van de leraren geen specifieke scholing in Engels heeft gehad, maar dat zij het vak wel moeten doceren. Of dit nog altijd zo is, zal waarschijnlijk naar voren komen in het peilingsonderzoek Engels van Cito dat in de loop van dit jaar verschijnt. Afhankelijk daarvan zou moeten worden bekeken of de investering in nascholing en ondersteuning die de staatssecretaris in het eerste deel van het plan van aanpak aankondigt, voldoende is. Deze lijkt zich te richten op vroeg vreemde talenonderwijs (vvto), terwijl op dit moment op de meeste scholen (66%) uitsluitend in groep 7/8 Engels wordt gegeven en daar ook al sprake is van onvoldoende toegeruste leerkrachten. Wat is de visie van de regering hierop?

Op pagina 12 van de memorie van antwoord lezen de leden van de **CDA**-fractie:

«Er is gekozen om het onderdeel wereldoriëntatie facultatief aan te bieden omdat de vakken die vallen onder de toets «wereldoriëntatie» op zeer verschillende manieren worden aangeboden in het basisonderwijs. Scholen hebben grote vrijheid bij het bepalen van de leerinhouden bij deze vakken. Scholen maken deze keuzes op basis van de kenmerken van de leerlingenpopulatie en op basis van levensbeschouwelijke overtuigingen. De regering hecht aan de vrijheid die scholen hebben bij de inrichting van het onderwijs op deze vakken. Het opnemen van de score

op deze vakken in de beoordeling door de inspectie zou betekenen dat de overheid de leerdoelen voor deze vakgebieden preciezer zou moeten omschrijven. Het is anders denkbaar dat toetsopgaven beantwoord moeten worden over onderwerpen die niet behandeld zijn. Het preciezer omschrijven van leerdoelen voor deze vakgebieden is gegeven de vrijheid van onderwijs, onwenselijk. Daarnaast blijkt het vak wereldoriëntatie weinig voorspellende waarde te hebben voor doorstroom naar het voortgezet onderwijs.»

Het komt de leden van de CDA-fractie voor, dat het juist een taak van de regering is, om niet te zeggen een «aanhoudende zorg», om ook aan het vak wereldoriëntatie bepaalde minimumeisen te stellen, bijvoorbeeld op het gebied van de kennis van de geschiedenis, die leerlingen die de basisschool verlaten, behoren te hebben. Het stellen van preciezere leerdoelen op dit gebied zouden deze leden toejuichen. Het stellen van minimumeisen belemmert in geen enkel opzicht de vrijheid van onderwijs. De scholen blijven immers vrij in de wijze waarop zij voor het overige het vak wereldoriëntatie invullen en kunnen vanzelfsprekend méér aanbieden dan de minimumeisen. Het probleem dat toetsopgaven beantwoord moeten worden over onderwerpen die niet behandeld zijn geldt nu immers ook al bij de facultatieve toetsing. De leden van de CDA-fractie zijn van oordeel dat er een landelijk vast te stellen toetswijzer behoort te komen, niet alleen voor rekenen en taal, maar ook voor wereldoriëntatie. Indien dit niet geschiedt, heeft ook een facultatieve toetsing ervan immers geen zin. Graag vernemen deze leden het standpunt van de regering hieromtrent.

3.3 Afnamemoment van de toets

Het belang van de leerling staat voor de leden van de **VVD**-fractie voorop: een passende plek voor iedere leerling in het voortgezet onderwijs. Uit de beantwoording in de memorie van antwoord zou de indruk kunnen ontstaan dat de regering op twee gedachten hinkt. Enerzijds bestempelt zij de centrale eindtoets als een relevant onafhankelijk tweede gegeven, naast het onderwijsadvies. Anderzijds volgt in de plannen van de regering de uitkomst daarvan pas zo laat in het schooljaar, dat het voor alle betrokkenen, ook logistiek, erg moeilijk wordt hiermee nog rekening te houden. Navraag bij de VO-Raad bevestigt dit.

Daarbij zijn de argumenten die in de memorie van antwoord gebruikt worden om de vragen over het late tijdstip van afname te beantwoorden voor de leden van de VVD-fractie niet overtuigend. De regering geeft niet duidelijk aan waarom de afnameperiode tot half mei moet worden uitgesteld. Op zichzelf zijn de leden van de VVD-fractie en is ook bijvoorbeeld de VO-raad niet tegen latere afname van de eindtoets. Daarbij onderschrijven zij het argument dat onderwijstijd beter gebruikt zal worden. Maar alle partijen (leerlingen, ouders en school) hebben er belang bij dat de plaatsing voor alle leerlingen vóór de zomervakantie rond is. Met een verplaatsing naar begin april is het afnamemoment ook ruim twee maanden naar achteren geschoven. Ook dan wordt dus op de basisscholen langer doorgewerkt, maar partijen zijn dan nog wel in staat om definitieve plaatsing van de leerlingen voor de zomervakantie af te handelen, inclusief eventuele heroverweging conform het amendement-Ypma (nr. 43). In voorliggend voorstel wordt de afname nu zover naar achteren geschoven, dat een zorgvuldige afhandeling van de plaatsing van leerlingen vóór de zomervakantie onmogelijk wordt. Dit moge blijken uit het volgende.

Meerdere onderzoeken (Onderwijsraad, Inspectie, Cito) geven aan dat er bij zo'n 10% van de leerlingen een verschil bestaat tussen het schooladvies en de score op de eindtoets. De Onderwijsinspectie (in de brief aan de Tweede Kamer naar aanleiding van de motie-Çelik over onder advisering, 27 mei 2013) en GION komen uit op zo'n 4 à 5% onder advisering. Uitgaande van een gemiddeld aantal brugklassers per school tussen de 100 en 200, kan dat dus net een paar leerlingen op jaarbasis schelen. Bij 5% onder advisering gaat het bij 100 leerlingen dus om 5 leerlingen waarvan het schooladvies heroverwogen moet worden. Deze leerlingen met een aangepast advies kunnen ervoor zorgen dat er net een extra brugklas bij moet, of de verdeling van leerlingen over de brugklassen verschuift met de personele en organisatorische gevolgen van dien. Het wordt dan onuitvoerbaar om de hele organisatie rondom de plaatsing van de brugklassers voor de zomervakantie op orde te hebben, waardoor het nieuwe schooljaar goed kan beginnen.

Landelijk gaan er jaarlijks zo'n 175.000 leerlingen van het primair onderwijs naar de brugklas. As men daar 5% van rekt, dan gaat het over 8.750 leerlingen waarbij sprake zou kunnen zijn van onder advisering. Het schooladvies zou dus bij ongeveer 10.000 leerlingen heroverwogen moeten worden. Op grond van het amendement-Ypma (nr. 43) kunnen ouders heroverweging van het schooladvies eisen en – in geval dat niet tot het gewenste resultaat leidt – gebruikmaken van de laagdrempelige klachtenvoorziening. Ook daarbij moet er nog voldoende tijd zijn om één en ander voor de zomervakantie te regelen. Is de regering, alles overwegende, bereid om het afnamemoment te bepalen op uiterlijk begin april?

In het wetsvoorstel wordt uitgegaan van een afnamemoment tussen half april en half mei. Is de regering het met de leden van de **PvdA**-fractie eens dat, uitgaande van de tijd die op dit moment nodig is om de toetsresultaten te verwerken, de resultaten van de toets dan bekend zullen zijn tussen half mei en half juni? In haar antwoord stelt de regering dat, als de toetsresultaten begin juni bekend zijn, het nog steeds mogelijk is om het advies te heroverwegen. Het advies van de basisschool is immers al in maart – en meestal eerder – bekend, zodat ouders al op dat moment met de school in gesprek kunnen gaan over het advies. De leden van de PvdA-fractie menen dat de uitkomst van de centrale eindtoets ouders een concreet aanknopingspunt biedt om met de school in gesprek te gaan. Deelt de regering deze opvatting? Zo ja, is dan niet het feitelijke moment voor een gesprek het moment waarop de resultaten van de eindtoets bekend zijn? Zo nee, welke rol vervult de centrale eindtoets dan nog als «second opinion»?

Daarnaast stelt de regering dat ook een gesprek begin juni nog kan leiden tot een heroverweging. Ouders kunnen een beroep doen op de laagdrempelige klachtenprocedure. Welke wegen kunnen ouders bewandelen als de laagdrempelige klachtenprocedure niet tot een voor hen bevredigende uitkomst leidt? Is een dergelijke weg ook nog begaanbaar als de resultaten pas half juni bekend zijn? Komen ouders van scholen waarvan de zomervakantie vroeg begint niet in de knel?

Soortgelijke bezwaren gelden voor de scholen voor voortgezet onderwijs. Ook voor de vo-scholen merkt de regering op dat zij al in maart, als het advies van de basisschool bekend is, hun planning voor het komende schooljaar kunnen maken. Het aantal kinderen waarvan het advies na de eindtoets wordt bijgesteld is immers beperkt. Volgens een recent onderzoek van de Inspectie voor het Onderwijs wijkt het advies van de basisschool in 34% van de gevallen af van het resultaat van de Cito-toets. 24% van de kinderen heeft een hoger advies dan op basis van de eindtoets verwacht zou mogen worden, 10% heeft een lager advies. Als

alleen gekeken wordt naar de kinderen waarvan het advies lager is dan de resultaten van de eindtoets gaat het altijd nog om 10% van de leerlingen. Deelt de regering de mening dat een verschil van 10% scholen voor voortgezet onderwijs in de problemen kan brengen?

Volgens de VO-raad zouden de scholen uiterlijk begin mei de beschikking moeten hebben over de resultaten van de centrale eindtoets. Dit zou betekenen dat de centrale eindtoets niet later dan begin april zou moeten worden afgenomen. De leden van de PvdA-fractie tekenen hierbij aan dat begin april ook nog krap is. De realiteit is immers dat de meeste basisscholen de eerste twee weken van mei gesloten zijn in verband met de meivakantie. De inschrijving voor het voortgezet onderwijs gaat dan feitelijk pas half mei van start. Dit houdt in dat voor scholen waarvan de zomervakantie vroeg begint de hele procedure binnen zes weken moet zijn afgerond. Kan de regering nog eens aangeven waarom zij het advies van de VO-raad niet volgt?

In haar antwoorden erkent de regering dat er bezwaren kleven aan een later afnamemoment van de centrale eindtoets. Deze bezwaren wegen volgens de regering echter op tegen de voordelen. In het antwoord noemt de regering als belangrijkste voordeel dat scholen meer tijd kunnen besteden aan de kernvakken. Tegelijkertijd maakt de regering in haar antwoord melding van een onderzoek dat is verricht naar de pilot waarbij de centrale eindtoets eind maart is afgenomen. Uit dit onderzoek blijkt dat de aandacht voor de kernvakken op alle scholen daalt van 50% in januari naar 40% aan het einde van het schooljaar, ongeacht het moment waarop de toets wordt afgenomen. Hoe verhoudt dit zich tot het door de regering genoemde voordeel dat scholen, bij een latere afname van de eindtoets meer tijd kunnen besteden aan de kernvakken?

In het voorlopig verslag hebben de leden van de PvdA-fractie gevraagd of er signalen zijn waaruit blijkt dat de effectiviteit van het onderwijs op basisscholen afneemt na de eindtoets en, zo ja, waar deze signalen uit bestaan. Zij verzoeken de regering deze vraag alsnog te beantwoorden.

4. Leerling- en onderwijsvolgsysteem

Het lid van de **SGP**-fractie heeft met instemming vernomen dat het leerlingvolgsysteem in het toezicht – conform de oorspronkelijke bedoeling – enkel dient te worden beoordeeld op de aanwezigheid van resultaten voor rekenen en taal. Hij vraagt hoe wordt omgegaan met die taalvaardigheden waarvoor geen adequate uniforme meetinstrumenten bestaan.

Het lid van de SGP-fractie merkt op dat de reikwijdte die door de regering aan het leerlingvolgsysteem gegeven wordt niet in overeenstemming is met het wetsvoorstel. Immers, de betreffende bepaling inzake het leerlingvolgsysteem bevat geen facultatieve, maar een dwingende strekking. Het leerlingvolgsysteem moet ook resultaten bevatten voor andere gebieden dan rekenen en taal. De door de regering benoemde vrijheid om andere toetsen op te nemen hoeft immers niet geregeld te worden. Onderkent de regering deze discrepantie en wil zij deze wegnemen door in het bij de Tweede Kamer aanhangige wetsvoorstel inzake het leerlingvolgsysteem in het voortgezet onderwijs (Kamerstukken 33 661) alsnog de voorgestelde beperkte strekking ook voor het basisonderwijs te laten gelden?

5. Organisatiestructuur centrale eindtoets

5.1 Vergelijkbaarheid toetsen

De leden van de **VVD**-fractie danken de regering voor haar toezegging de concept-AMvB inzake de toelatingsvoorwaarden van eindtoetsen anders dan de Cito-toets voor te hangen bij de Eerste Kamer. De regering heeft aangegeven dat gelijktijdig met de ontwikkeling van de AMvB het aspect van bekostiging van toegelaten andere eindtoetsen zal worden uitgewerkt. De leden van de VVD-fractie zien het concept AMvB met belangstelling tegemoet.

De leden van de **CDA**-fractie hebben niet in het wetsvoorstel kunnen lezen dat de minister van OCW degene is die beslist over de toelating van een andere eindtoets, zoals gesteld wordt in de memorie van antwoord (p. 19):

«Allereerst merkt de regering op dat het door het amendement op dit punt gewijzigde wetsvoorstel niet aangeeft dat de andere toetsen moeten worden goedgekeurd door het College voor toetsen en examens. In het voorstel is de minister van OCW degene die beslist over de toelating van een andere eindtoets.»

Het lijkt deze leden dan ook in strijd, zo niet met de letter, dan toch in ieder geval met de geest van het amendement-Rog/Schouten (nr. 38), wanneer de minister beslist over al dan niet toelating van andere eindtoetsen. Deze leden zijn van oordeel dat dit oordeel over de toelating moet worden opgedragen aan het College voor toetsen en examens, dat daarvoor de meest geëigende instantie is. Indien de wet hierin niet voorziet, zou er een novelle moeten komen om deze leemte op te vullen. Is de regering bereid een novelle in deze zin in te dienen?

De leden van de CDA-fractie danken de regering voor haar toezegging om de AMvB, die de normen vaststelt in termen van het voldoende waarborgen van de vergelijkbaarheid, niet alleen aan de Tweede Kamer, maar ook aan de Eerste Kamer te doen toekomen.² Zij blijven echter van mening dat dit niet éénmalig behoort te geschieden, maar iedere keer als bij AMvB deze normen worden vastgesteld, dus ook in de toekomst. Deze leden zijn van oordeel dat de regering dan ook het wetsvoorstel in dier voege zou moeten aanpassen dat een verplichting tot voorhang van deze AMvB wettelijk wordt verankerd. Is de regering daartoe bereid?

5.2 Verhouding andere wetgeving

Op p. 19 van de memorie van antwoord geeft de regering aan dat de regering en de Tweede Kamer geen aanleiding hebben gezien om bij de andere bepalingen waarin een uitwerking bij AMvB wordt voorgesteld, een voorhangbepaling op te nemen. Dit doet de vraag rijzen welke AMvB's er zullen worden uitgewerkt. Kan de regering de Eerste Kamer een overzicht doen toekomen van de AMvB's die wel of niet voorgehangen worden? De leden van de **VVD**-fractie stellen zo'n overzicht op prijs.

² «Tevens informeren de leden van genoemde fractie wie daartoe de normen opstelt, de wetgever, de regering, de minister of het College voor toetsen en examens. De normen – in termen van het voldoende waarborgen van de vergelijkbaarheid – maken onderdeel uit van de voorschriften die bij AMvB worden gesteld aan het toelaten van het gebruik van andere eindtoetsen. Er is bij deze AMvB geen sprake van een formele voorhangbepaling. Daarmee is de vaststelling de bevoegdheid van de regering. Er is echter toegezegd de ontwerp AMvB aan te bieden aan de Tweede Kamer. Deze informatie zal ook uw Kamer ontvangen», memorie van antwoord, p. 20.

Op p. 21 van de memorie van antwoord stelt de regering met betrekking tot de bekostiging van toegelaten andere eindtoetsen:

«In de brief van 12 april 2013 heeft de regering aangegeven dat gelijktijdig met de ontwikkeling van de AMvB ter verdere uitvoering van het amendement Rog/Schouten, het aspect van de bekostiging van toegelaten andere eindtoetsen wordt uitgewerkt. Daarbij staat vast dat andere eindtoetsen waarvan het gebruik is toegelaten voor bekostiging in aanmerking komen. De wijze waarop dit het beste juridisch en met zo min mogelijk uitvoerings- en administratieve lasten kan plaatsvinden, is onderdeel van de uitwerking. Een optie daarbij is de bekostiging van andere eindtoetsen via de lumpsumbekostiging van de scholen te laten verlopen. De scholen worden dan met een aanvullende vergoeding in de gelegenheid gesteld om andere toegelaten eindtoetsen af te nemen. Een andere optie is die van directe subsidiëring van aanbieders van toegelaten eindtoetsen.»

De leden van de **CDA**-fractie zijn het met het oordeel van de regering eens dat, mét de aanvaarding van het amendement-Rog/Schouten, vast staat dat andere eindtoetsen waarvan het gebruik is toegelaten, voor bekostiging in aanmerking komen. Naar het oordeel van deze leden verhindert het bepaalde in artikel IV onder artikel 2a (te subsidiëren activiteiten Cito), waarin wordt vastgelegd dat met uitsluiting van alle andere organisaties alleen de Stichting Cito in aanmerking komt voor subsidie voor het opstellen van een eindtoets op grond van dit wetsvoorstel, een «directe subsidiëring van aanbieders van toegelaten eindtoetsen». De aanvaarding van genoemd amendement heeft naar het oordeel van deze leden wel degelijk tot consequentie dat deze bepaling in het wetsvoorstel zou moeten worden geschrapt, althans in die zin aangevuld, dat ook andere instellingen voor subsidie in aanmerking zouden moeten kunnen komen, tenzij de regering besluit tot een andere vorm van financiering, bijvoorbeeld via de lumpsum. Dat laatste lijkt deze leden echter een veel te ingewikkelde wijze van financiering, aangezien lang niet alle scholen een eigen eindtoets zullen ontwikkelen. Handhaving van de woorden «met uitsluiting van alle andere organisaties» in de wet is in strijd met het amendement-Rog/Schouten, en deze woorden dienen dan ook uit het wetsvoorstel te worden geschrapt. Gaarne ontvangen de leden van de CDA-fractie een gemotiveerde reactie van de regering.

5.3 Toezicht en beoordeling

Naar aanleiding van een vraag van de SGP-fractie over de onafhankelijkheid van de commissie die de toetsen moet beoordelen heeft de regering aangegeven dat zij die onafhankelijkheid van groot belang vindt, zo constateren de leden van de **VVD**-fractie. Zij zal deze onafhankelijkheid daarom als uitgangspunt nemen bij de uitwerking van de inrichting van de commissie en daarover contact opnemen met alle partijen. Welke partijen bedoelt de regering precies?

De staatssecretaris geeft in zijn beantwoording van de vraag van de SGP-fractie niet de gevraagde bevestiging dat experts van Cito geen zitting zullen hebben in de commissie. De leden van de VVD-fractie zijn hierover verontrust geraakt. Voor genoemde leden staat de noodzaak van onafhankelijkheid van de commissie die toetsen moet beoordelen vast. De commissieleden dienen met name onafhankelijk te zijn van de opstellers van die toetsen en de daarbij betrokken instellingen die belangen terzake hebben, waaronder commerciële belangen. Iedere schijn van belangenverstremgeling moet worden voorkomen, nu in de toekomst meerdere opstellers naast Cito toetsen mogen aanbieden en, blijkens de memorie van toelichting, in aanmerking komen voor bekostiging. Het gaat daarbij

in eerste instantie om psychometrische expertise en deskundigheid op het gebied van taal en rekenen. Deze expertise en deskundigheid zijn beschikbaar via universiteiten zonder binding met Cito. Ook over de validiteit (meet de toets wat hij moet meten) is door deze deskundigen wel het één en ander te zeggen. Daarnaast kan gedacht worden aan deskundigen in het buitenland. Indien nochtans noodzakelijk zouden volgens de leden van de VVD-fractie medewerkers van toetsaanbieders als adviseur zijnde niet-lid van de commissie kunnen optreden. In voorkomend geval zouden, ten behoeve van de evenwichtigheid van de adviezen, de verschillende toetsaanbieders alle de gelegenheid moeten krijgen een adviseur af te vaardigen. Is de regering het hiermee eens en is zij bereid genoemde bevestiging te geven?

Het is het lid van de **SGP**-fractie onvoldoende duidelijk geworden op grond waarvan de Inspectie in het basisonderwijs normerend kan optreden ten aanzien van andere toetsen dan de eindtoetsen. Kan de regering aangeven waaruit blijkt dat de grondslag voor de beoordeling van leerresultaten in artikel 10a WPO verder reikt dan de leerresultaten waarop het artikel betrekking heeft, namelijk van het zevende en achtste schooljaar?

Naar de mening van het lid van de SGP-fractie is het verwarrend dat de regering enerzijds heeft erkend dat de kleutertoets (en andere toetsen dan de eindtoets) niet verplicht is, maar dat zij anderzijds gedooft dat de Inspectie deze norm toch aan scholen oplegt. Zijn vraag blijft onbeantwoord op basis van welke expliciete grondslag de Inspectie van scholen vraagt een Cota gecertificeerde kleutertoets af te nemen, aangezien scholen tot op heden niet eens wettelijk verplicht zijn een eindtoets af te nemen. De regering lijkt te suggereren dat de grondslag voor eisen en maatstaven van de Inspectie in het toezichtkader ligt. Dit lid vraagt of de regering onderkent dat het toezichtkader als beleidsregel geen grondslag biedt voor eigenstandige normering door de inspectie, maar dat het toezichtkader conform de Wet op het onderwijstoezicht enkel weergeeft welke werkwijze en wettelijke maatstaven de inspectie bij haar onderzoek hanteert.

De leden van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zien de reactie van de regering – bij voorkeur binnen **vier weken** – met belangstelling tegemoet.

De voorzitter van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
De Vries-Leggedoor

De griffier van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Bergman